

Systemet som finns där hela livet

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du förr eller senare att höra talas om Försäkringskassan. Det är en myndighet, alltså en del av staten, som utreder och beslutar om ersättning från socialförsäkringen. Socialförsäkringen är ett system som ger människor pengar i olika situationer i livet, till exempel när man får barn, när man är hemma med ett litet barn eller när man blir sjuk och inte kan arbeta. Tanken är att ingen ska stå helt utan pengar i en svår situation.

Ett vanligt exempel är barnbidraget. Det är ett ekonomiskt stöd till föräldrar som bor med barn i Sverige. Barnbidraget är 1 250 kronor i månaden per barn (2026) och betalas ut senast den 20:e varje månad. Det fina är att man oftast inte behöver ansöka, eftersom pengarna kommer automatiskt. Barnbidraget gäller för barn under 16 år, men det kan förlängas om barnet fortfarande går i grundskolan. Den som får barnbidrag för minst två barn får dessutom lite extra, som kallas flerbarnstillägg, och summan ökar ju fler barn man har. Barnbidraget berör därför många familjer i Sverige.

Ett annat viktigt stöd är föräldrapenningen. Den betalas till föräldrar som är hemma med sitt barn i stället för att arbeta, söka jobb eller studera. Föräldrarna får 480 dagar per barn att dela på, och vid tvillingar eller flerbarnsfödelse blir dagarna fler. De flesta av dagarna, 390 stycken, ger ersättning på så kallad sjukpenningnivå, som beror på din inkomst. De andra 90 dagarna ger en lägre summa, lägstanivån, som är 180 kronor per dag (2026). En viktig regel är att 90 av dagarna på sjukpenningnivå är reserverade för varje förälder. De dagarna kan man alltså inte föra över till den andra föräldern.

Om man blir sjuk och inte kan arbeta finns sjukpenning. Hur mycket man får beror på inkomsten och på hur mycket man jobbar. Grovt räknat brukar sjukpenningen ligga på ungefär 80 procent av inkomsten upp till ett visst tak, men den exakta procenten och taket kan variera. Är man anställd betalar arbetsgivaren oftast sjuklön i början, ungefär de första två veckorna, och därefter kan Försäkringskassan ta över. De exakta reglerna ändras dock då och då.

Alla dessa belopp och regler kan förändras från år till år. Därför är det klokt att inte lita på en gammal siffra, utan i stället gå in på Försäkringskassans webbplats och söka på sidan "Aktuella belopp". Där hittar man alltid de senaste uppgifterna. För många människor i Sverige är socialförsäkringen ett viktigt skyddsnät som finns där under hela livet.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
utreda	ta reda på fakta innan man fattar ett beslut
ersättning	pengar man får i stället för lön eller som hjälp
socialförsäkring	systemet som ger pengar vid sjukdom, barn med mera

ORD	FÖRKLARING
ekonomiskt stöd	hjälp i form av pengar
automatiskt	något som händer av sig själv, utan att man gör något
förlänga	låta något gälla under en längre tid
flerbarnstillägg	extra pengar för den som har minst två barn
reservera	hålla något kvar för en viss person
föra över	flytta något, t.ex. dagar, till en annan person
inkomst	de pengar man tjänar, oftast på sitt arbete
tak	en övre gräns; mer än så får man inte
skyddsnät	ett system som fångar upp den som hamnar i svårigheter

Läsförståelsefrågor

1. Vad är huvudtanken med socialförsäkringen, enligt texten?
 1. Att alla ska få lika mycket pengar varje månad.
 2. Att ingen ska stå helt utan pengar i en svår situation.
 3. Att man ska spara pengar till sin pension.
2. Varför är barnbidraget enkelt att få?
 1. Man måste ringa Försäkringskassan varje månad.
 2. Det kommer oftast automatiskt, utan att man behöver ansöka.
 3. Man får det bara om man söker före den 20:e.
3. Vad betyder det att 90 dagar är "reserverade" för varje förälder?
 1. Att de dagarna kan ges bort till den andra föräldern.
 2. Att de dagarna hör till en förälder och inte kan föras över till den andra.
 3. Att man måste ta ut alla 90 dagarna på en gång.
4. Vad säger texten om hur mycket sjukpenning man får?
 1. Alla får exakt samma summa.
 2. Det beror på inkomsten och hur mycket man jobbar.
 3. Man får alltid hela sin lön.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Barnbidraget betalas ut senast den 20:e varje månad.
 2. Föräldrar får 480 dagar per barn att dela på.
 3. Alla föräldrar i Sverige tar ut lika många dagar.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Vid tvillingar får man fler föräldradagar.
 2. Arbetsgivaren betalar oftast sjuklön de första veckorna.
 3. Sjukpenning är exakt 80 procent av inkomsten för alla.
7. Texten skriver "grovt räknat" och "kan variera" om sjukpenningen. Varför uttrycker sig texten försiktigt på det sättet?
8. Varför är det en bra idé att söka på sidan "Aktuella belopp" i stället för att lita på en gammal siffra? Svara med stöd i texten.

Facit

1. Att ingen ska stå helt utan pengar i en svår situation.
1. Det kommer oftast automatiskt, utan att man behöver ansöka.
1. Att de dagarna hör till en förälder och inte kan föras över till den andra.
1. Det beror på inkomsten och hur mycket man jobbar.
1. ja b) ja c) det står inte i texten (texten säger inget om hur föräldrar i praktiken delar dagarna)
1. ja (vid tvillingar eller flerbarnsfödelse blir dagarna fler) b) ja c) nej (texten säger "ungefär 80 procent" och att procent och tak kan variera)
- Exempel på svar: För att den exakta procentsatsen och taket inte är samma för alla och kan ändras. Texten vill inte ge en exakt siffra som kanske inte stämmer, utan vara ärlig om att det är ungefärligt.
- Exempel på svar: Beloppen och reglerna kan ändras från år till år. På sidan "Aktuella belopp" står de senaste uppgifterna, så man riskerar inte att räkna med en gammal summa som inte längre gäller.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva samhällsord (myndighet, ersättning, inkomst, skyddsnet) och för att markera osäkerhet i språket ("grovt räknat", "kan variera"). Tema: socialförsäkringen och välfärd i Sverige. Fråga 7 är en inferensfråga om varför man uttrycker sig försiktigt om belopp som ändras. Påminn eleverna om att exakta siffror alltid bör kontrolleras på Försäkringskassans sida "Aktuella belopp". Låt gärna eleverna jämföra med hur stöd till familjer och sjuka fungerar i deras egna länder.

Diskussionsfrågor

- Finns det ett liknande system för stöd till familjer eller sjuka där du kommer ifrån? Hur fungerar det?
- Texten kallar socialförsäkringen ett "skyddsnet". Vad tror du menas med det, och varför kan ett sådant skyddsnet vara viktigt?
- Föräldradagarna kan delas mellan föräldrarna, men en del är reserverade. Vad tycker du om en sådan regel? Tänk på både fördelar och nackdelar.
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en situation i livet då en person kan behöva hjälp från ett system som Försäkringskassan. Vad har hänt, och vilket stöd skulle kunna behövas?

Källor och faktagranskning

- Försäkringskassan – Barnbidrag och flerbarnstillägg, så funkar det: <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/barnbidrag-och-flerbarnstillagg>
- Försäkringskassan – Föräldrapenning: <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/foraldrapenning>

- Försäkringskassan – Ersättning när du är sjuk (sjukpenning): <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/sjuk-eller-skadad/ersattning-nar-du-ar-sjuk-eller-skadad-sjukpenning>
- Försäkringskassan – Aktuella belopp: <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/e-tjanster-blanketter-och-informationsmaterial/aktuella-belopp>

Faktagranskad mot Försäkringskassans egna sidor i juni 2026. Nyckelfakta: Försäkringskassan är en svensk statlig myndighet som utreder och beslutar om ersättning från socialförsäkringen, till exempel sjukpenning, barnbidrag och föräldrapenning. Barnbidrag är ett ekonomiskt stöd till föräldrar som bor med barn i Sverige; det är 1 250 kronor i månaden per barn (oförändrat sedan 2018) och betalas oftast ut automatiskt, senast den 20:e varje månad, för barn under 16 år (kan förlängas om barnet fortfarande går i grundskolan). Flerbarnstillägg är extra pengar för den som får barnbidrag för minst två barn, och summan ökar ju fler barn man har. Föräldrapenning betalas till föräldrar som är hemma med sitt barn i stället för att till exempel arbeta eller studera, och är 480 dagar per barn att dela på (fler dagar vid tvilling- eller flerbarnsfödelse). Av de 480 dagarna är 390 på sjukpenningnivå (beror på inkomsten, baserat på SGI) och 90 på lägstanivå, där lägstanivån är 180 kronor per dag (2026). 90 dagar på sjukpenningnivå är reserverade för varje förälder och kan inte föras över till den andra (för barn födda 2016 eller senare). Sjukpenning kan man få om man inte kan arbeta för att man är sjuk, och hur mycket beror på inkomsten och hur mycket man jobbar – grovt räknat omkring 80 procent av inkomsten upp till ett tak. Som anställd betalar ofta arbetsgivaren sjuklön i början av en sjukperiod (omkring de första två veckorna), och Försäkringskassan kan ta över med sjukpenning därefter. OSÄKERHET/MYTER (markerade försiktigt i texterna): Exakta belopp (barnbidrag, lägstanivå, högsta sjukpenningnivå, prisbasbelopp) ändras ofta – siffrorna anges därför alltid med årtal, och eleven hänvisas till Försäkringskassans sida "Aktuella belopp" för det senaste. Flerbarnstilläggets exakta kronbelopp per antal barn bör verifieras mot Försäkringskassan vid publicering (uppgifter i andrahandskällor varierar). Sjukpenning anges ungefärligt som "cirka 80 procent av inkomsten upp till ett tak" – exakt procentsats, omräkningsfaktor och tak kan variera. Reglerna om karensavdrag och dag-för-dag vid sjukdom, gränsen för när arbetsgivarens sjuklön övergår till Försäkringskassans sjukpenning, samt antalet extra föräldradagar vid tvilling-/flerbarnsfödelse, bör kontrolleras mot aktuell källa innan de skrivs ut exakt. Texterna säger inte "alla" om människor, utan använder "många", "i Sverige" och "det är vanligt att".

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.